

Nr 157

Utlåtande i anledning av motioner om dels viss ändring av teletaxorna, dels anpassning av telefontaxeyesystemet till ändrade kommungränser.

(4:e avd.)

I de likalydande motionerna I: 592 av herr *Nils-Eric Gustafsson m. fl.* och II: 750 av herr *Nilsson* i Tvärålund har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av teletaxorna att lägsta samtalstaxa tillämpas inom kommuns totala område vid samtal med abonnent inom detta område.

Vidare har i de likalydande motionerna I: 168 av herr *Strandberg* och fröken *Stenberg* samt II: 224 av herr *Petersson* yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att televerket ges i uppdrag att på lämpligaste sätt söka anpassa telefontaxeyesystemet till de nya storkommunerna.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från *televerket*. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. I sitt yttrande över motionerna har televerket erinrat om tillkomsten av gällande taxebestämmelser samt de revideringar som skett i syfte att närmare anpassa taxeyesystemet till landets administrativa indelning. Bland annat har man därvid eftersträvat att i största möjliga utsträckning medge närsamtalstaxa till kommunhuvudort.

En anpassning av samtalstaxorna till den nya kommunblocksindelningen, innebärande generellt införande av närsamtalstaxa inom kommun eller kommunblock skulle enligt verket få betydande konsekvenser. Förutom ett avsevärt bortfall av samtalsinkomster skulle genomförandet av en sådan taxesänkning medföra krav på den tekniska utrustningen som i många fall ej torde kunna tillgodoses utan betydande investeringar för utbyte av befintlig stationsutrustning eller ändrad anslutning av enskilda stationer eller grupper av stationer. Täckning för kostnader och inkomstbortfall skulle icke kunna erhållas utan en allmän taxehöjning.

Verket erinrar vidare om att kommunreformer genomförts två gånger på mindre än tjugo år samt att ytterligare ändringar av kommunindelningen signalerats i det betänkande (SOU 1961: 9) som legat till grund för 1964 års beslut om kommunblock.

Televerkets taxor förklaras emellertid vara föremål för fortgående översyn. Anpassningar måste sålunda ske beroende på samhällsutvecklingen och ändringar kan också erfordras på grund av teknikens landvinningar m. m. Radikala omläggningar kan ej ske med alltför täta mellanrum. Ver-

ket kommer dock att som tidigare beakta de önskemål som framkommit vis-a-vis kommunindelningen vid framtida taxerevideringar.

Utskottet vill för sin del understryka sistnämnda uttalande. I anslutning härtill må erinras om vad utskottet anförde vid fjolårets riksdag (SU nr 9, p. 3) i anledning av då väckta motioner om översyn och ändring av nuvarande indelning i stationsområden inom samma riktnummerområde. Bl. a. framhölls sålunda att samtal mellan olika stationer inom landet i stor utsträckning inte är belagda med riksperiodavgift. Detta gäller för alla samtal mellan olika stationer inom ett och samma taxeområde och i viss utsträckning även för samtal mellan närbelägna stationer på ömse sidor om taxeområdesgränsen. Råjongen för dylika närsamtal blev på sina håll avsevärt utvidgad i samband med kommunreformen 1952. Skulle man gå ytterligare ett steg längre och slopa periodmarkeringen för närsamtalen, skulle detta nödvändiggöra en kostnadskrävande utbyggnad av såväl stationsutrustning som förbindelser och oundvikligen leda till en generell taxehöjning. Med hänsyn bl. a. härtill avstyrktes motionerna.

Utskottet finner sig inte heller kunna biträda de nu aktuella motionsyrkandena men förutsätter att televerket uppmärksamt följer utvecklingen på området samt vidtar de anpassningar i taxesystemet som därvid befinns påkallade. Under hänvisning härtill och med beaktande jämväl av vad i remissyttrandet i övrigt anförts finner utskottet motionerna inte böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionerna I: 592 och II: 750,
2. att riksdagen avslår motionerna I: 168 och II: 224.

Stockholm den 5 november 1968

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström (s), Gillström (s), Birger Andersson (s), Axel Andersson (fp), Fritz Persson (s), fru Wallentheim (s), herrar Kaijser (h), Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (h), Per Jacobsson (fp), Nils Theodor Larsson (cp), Wååg (s), Thorsten Larsson (cp) och Strandberg (h) samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Blidfors (s), Ståhl (fp), Almgren (s), Eliasson i Sundborn (cp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Mattsson (cp), Turesson (h), fröken Olsson (s), herrar Johansson i Norrköping (s), Cassel (h), Lindahl (s), Mundebo (fp), Westberg (fp) och Svanberg (s).

Reservation

av herr *Strandberg* (h).

**Televerkets yttrande över motionerna I: 592 och II: 750
samt I: 168 och II: 224**

Taxorna för automatiskt kopplade samtal inom Sverige har varit föremål för omfattande utredningar. Dessa har bland annat resulterat i vissa principer, efter vilka nedsättningar av den normalt gällande telefontaxan i vissa fall skall ske. Principerna har sedan tillämpats vid en systematisk genomgång av samtalstaxorna för landets telefontaxeområden.

Landet är indelat i ett antal telefontaxeområden med var sin taxestation och bestående av ett eller flera riktnummerområden. Vid samtal mellan två abonnenter anslutna till skilda stationer inom ett taxeområde sker debiteringen med en markering på abonnentens samtalsmätare var 9:e minut (närsamtalstaxa). För all telefontrafik mellan två olika taxeområden skall normalt debitering ske efter ordinarie rikstaxa (45, 24, 15, 12, 10 eller 8 sekunders markeringsintervall beroende på avståndet mellan taxestationerna). En strikt tillämpning av denna regel skulle emellertid innebära orättvisor för de abonnenter vilka bor nära en taxeområdesgräns. För samtal mellan abonnenter anslutna till telefonstationer belägna i närheten av varandra (högst 15 km avstånd) på ömse sidor om en gräns (s. k. buffertsamtal) tillämpas därför i allmänhet samma taxa som för samtal inom taxeområdet.

För område som saknar tätort av större betydelse nedsättes rikssamtalstaxan normalt för samtal till närmaste tätort, till vilken mera allmänt samtalsintresse finnes (huvudortstaxa). Nedsättningens storlek bedömes härvid med hänsyn till avståndet till tätorten. En del av ett taxeområde kan erhålla nedsatt taxa till en huvudort och en annan del av taxeområdet nedsatt taxa till en annan huvudort.

Vid fastställandet av principerna för nämnda taxenedsättningar har man i görligaste mån tagit hänsyn till landets administrativa indelning. Bland annat har man eftersträvat att i största möjliga utsträckning medge närsamtalstaxa till kommunhuvudort.

Den kommunindelning som gäller nu fastställdes slutgiltigt 1964. Då beslutades, att de 1 029 borgerliga primärkommunerna skulle reduceras till 282 kommunblock. Följden av denna reduktion har blivit att ett mycket litet antal av kommunblocken har närsamtalstaxa inom hela blocket.

Eftersom kommunblockens gränser nu skär både riktnummer- och taxeområdesgränser har man med nuvarande taxeregler inte heller alltid kunnat införa närsamtalstaxa till centralorten.

En anpassning av samtalstaxorna till den nya kommunblockindelningen, innebärande generellt införande av närsamtalstaxa inom kommunblocken, skulle få betydande konsekvenser. Förutom ett avsevärt bortfall av samtalsinkomster skulle genomförandet av en sådan taxesänkning medföra krav på den tekniska utrustningen, som i många fall ej torde kunna tillgodoses utan betydande investeringar för utbyte av befintlig stationsutrustning eller ändrad anslutning av enskilda stationer eller grupper av stationer. Täckning

för kostnader och inkomstbortfall skulle icke kunna erhållas utan en allmän taxehöjning.

Som ett exempel på de konsekvenser som en överflyttning av stationer och abonnenter skulle medföra må anföras vad ett bifall till en framställning från Samarbetsnämnden för Tomelilla kommunblock den 3.11.67 skulle ha haft till följd. Kostnaden för erforderliga omläggningar, som endast skulle ha berört ca 6 000 av televerkets 3 miljoner abonnenter, skulle ha uppgått till minst 1,2 miljoner kronor. Det bör poängteras att denna omläggning trots kostnaderna skulle i jämförelse med förhållandena på andra håll ha blivit relativt enkel. Detta exempel kan kanske i någon mån illustrera vilka kostnader en landsomfattande omläggning skulle medföra.

Kommunreformer har genomförts två gånger på mindre än tjugo år. En omläggning av ett landsomfattande telefonnät beträffande indelning i taxeområden och utformning av taxesystem är en synnerligen komplicerad och kostnadskrävande operation, som kräver långvariga förberedelsearbeten. Vid uppbyggnaden av telefonnätet bör givetvis även kommunförhållandena beaktas, vilket ju också varit fallet vid utformningen av nuvarande system. Det kan dock knappast vara ekonomiskt försvarbart att genomföra en omläggning med de täta intervall, som kännetecknat kommunreformerna. Framtida ändringar av kommunindelningen har vidare signalerats i det betänkande (SOU 1961: 9) avgivet av 1959 års indelningssakkunniga, som låg till grund för 1964 års beslut om kommunblock.

Självfallet är televerkets taxor föremål för fortgående översyn. Anpassningar måste ske beroende på samhällsutvecklingen och ändringar kan också erfordras på grund av teknikens landvinningar m. m. Av ovan anförda skäl kan radikala omläggningar dock ej ske med alltför täta mellanrum. Televerket kommer att som tidigare beakta de önskemål som framkommit vis-à-vis kommunindelningen vid framtida taxerevideringar.

Det må i detta sammanhang erinras om de i det föregående omnämnda huvudortstaxorna, som är införda på grundval av trafikintresset. I många fall sammanfaller här berörda huvudorter med kommunblockens centralorter. Det finns i övriga fall knappast någon anledning att förmoda att ett områdes samtalsintresse radikalt svänger om mot ett annat håll, bara för att kommunens administrativa centralort placerats där. Det kan också ifrågasättas om den enskilde så ofta har behov av att ringa till de kommunala myndigheterna och serviceorganen att taxan för samtal dit kan ha avgörande betydelse. Anföras må att huvudortstaxa i regel har kunnat motiveras i de fall närsamtalstaxa ej gäller till kommuncentrum. Huvudortstaxa innebär jämförelsevis låg medelkostnad per samtal (i Skellefteå-fallet, som åberopas i motion nr 592 i första kammaren, 90 sekunders markeringsintervall, dvs. i genomsnitt ca 30 öre per samtal).

Ett fullständigt tillgodoseende av kravet på närsamtalstaxa (9 minuters markeringsintervall) inom egen kommun skulle innebära så vittomfattande ekonomiska konsekvenser för televerket i form av ombyggnader och utökningar i telefonnätet samt minskade samtalsinkomster att det ej skulle stå i rimlig proportion till syftet med den önskade revideringen, vilken med all sannolikhet skulle fordra en generell taxehöjning.

Med hänvisning till det ovan anförda får televerket avstyrka framställningarna i ifrågavarande motioner.